בס"ד

חודש מרחשון תשפ"ז

גליון מס' 511

נודה מאד לכל מי שיכול לסייע בכיסוי הוצאות ההדפסה.

להנצחות לע"נ וכיו"ב, נא לפנות למייל mdh036194741@gmail.com או בטל' 0527129867

דברי השירה

וידבר משה באזני כל קהל ישראל את דברי השירה הזאת עד תמם (דברים לא)

מתורת מורינו רבי יהודה אריה הלוי דינר שליט"א

רב ביהכ"נ 'דברי שיר' ואזור מרכז ב"ב

נערך ע"י א.ח.ב. • ניתן לקבל הגליון במייל mdh036194741@gmail.com

פרשת חיי שרה

חיוב ההודאה לה' על כל פרט ופרט

"ויקד האיש וישתחו לה'" (כ"ד - כ"ו).

הנה בשעה זו עדיין לא נודע לאליעזר אם לבן יסכים לשלוח את רבקה, ועכ"ז הוא כבר הודה לה', והטעם מפני שעל כל חלק וחלק של טובה צריך להודות לה'.

ובאמת שכל הזמן צריך להתחזק בענין ההודאה לה' יתברך על כל הטוב אשר גמלנו, וכל מאורע שעובר על האדם הרי זה ודאי לטובתו, ועל כן בכל עת ובכל שעה יש חיוב להכיר בטובה ולהודות ולשבח את הבורא עולם.

והנה יש אנשים שחושבים שבשעה שהם יראו את כל הכוס מלאה אז הם יודו, אבל זה טעות, כי כל רגע ורגע שהאדם חי זה הטבה מה' יתברך, וכל פעם שיש לו מה לאכול זה הטבה מה' יתברך, וכן בכל פרט מפרטי החיים, ועלינו לפתוח את העיניים ולראות כמה טוב יש לנו כל הזמן.

ושמעתי רמז יפה, ש**כוס** יוצא בגימטריה שמונים ושש, וחצי מהמנין הזה יוצא ארבעים ושלוש, וכן הוא מנין המילים שיש ב**מזמור לתודה**, ובא ללמדנו שגם כשיש רק חצי כוס, עלינו להסתכל על החצי הכוס המלאה, ולומר 'מזמור לתודה'.

ועוד מצינו ב**תהילים** (בפרק ק"ז) שזהו הפרק של הארבעה שחייבים להודות, ושם יש ארבעים ושלוש פסוקים כמנין הנ"ל, לרמז שגם בחצי הכוס יש חיוב להודות בכל מצב.

והפסוק האחרון של הפרק הוא "מי חכם וישמר אלה ויתבוננו חסדי ה'", ופעם שמעתי מ**ידידי הגה"צ רבי אלימלך בידרמן** שליט"א, ש**חכם** ג"כ ר"ת 'חצי כוס מלא', והיינו כשיש לאדם חצי כוס מלא וחצי כוס ריק, אז אם הוא חכם הוא מתבונן בחצי כוס מלא, וממילא הוא רק מודה להקב"ה על כל הטובות שיש לו והוא שמח ומאושר.

והגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל היה אומר בדרך צחות "כששואלים אותי איך הצלחתי לעבור את כל התלאות והייסורים שהיה לי בסיביר, אני עונה שמכיון שאני אדם נמוך, ממילא יוצא לי לראות רק את החצי המלא של הכוס ולא את החלק הריק של הכוס...".

והפסוק הראשון בתורה מתחיל "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ", וכותב ה**בעל הטורים** שסופי תיבות של המילים 'בראשית ברא אלקים' זהו **אמת**, מלמד שברא הקדוש ברוך הוא העולם באמת.

ובספר **שבט מוסר** שואל, א"כ למה דווקא בסופי התיבות, יותר היה ראוי שזה יהיה בתחילת התיבות, ומבאר השבט מוסר, מפני שבזה העולם האמת נסתרת ולא נראית, ורק בסוף העולם יתבארו ויתבררו הדברים, היינו שיש הרבה פעמים שאנחנו לא מבינים מה קורה ויש שאלות, אך בסוף יתבאר איך שהכל היה אמת, וכל דעביד רחמנא לטב עביד.

עובדא הוה באברך שהתכונן ליסוע באוטובוס מבית שמש לירושלים, וכשהגיע לתחנה התברר לו שהוא הפסיד את האוטובוס שעבר ממש לפני כמה רגעים, והאוטובוס הבא יבוא רק בעוד חצי שעה, והוא הצטער על הזמן שיצטרך לחכות, אדהכי והכי הוא פוגש בחבר שכבר זמן רב לא פגש אותו, ומספר אותו אברך לחברו שהוא עומד לפני נישואי בתו וזה ממש משמים שהם כעת נפגשו שהוא יכול ליתן לו הזמנה לחתונה, ואז חבירו שואל אותו אם הוא הגיש בקשה מגביר גדול שגר בירושלים שעוזר בסכום כסף גדול לקראת החתונה, ענה לו האברך שכבר זמן רב הוא מנסה להגיש את הבקשה אך הוא לא מצליח ליצור קשר עם הגביר ועם המשרד לצורך כך, מיד אמר לו החבר שבס"ד יש לו דרך וקשרים מסוימים איך לסייע לו בענין הזה, ואכן כך הוה, ואותו אברך קיבל סכום גדול מאוד של כסף, וזהו כמאמר החכם שכל עכבה לטובה.

.....

הטעם שלא מזכירים קרבנות התמיד בתפילות

"ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב..." (כ"ד - ס"ג).

בגמ' **ברכות** (דף כ"ו ע"ב) מובא פלוג' אם תפילות אבות תיקנום או כנגד תמידין תקנום.

והנה, למ"ד כנגד תמידין תיקנום, יש לשאול מדוע בתפילת מוסף מזכירים את פסוקי הקרבנות מוסף של אותו יום, משא"כ בתפילות שחרית ומנחה לא מזכירים את פסוקי קרבנות התמיד שכנגדם ניתקנו התפילות.

ובספר **נשמת אדם** (כ"ח א') כתב, דכל תפילה נחשב כנגד קרבן אחד, וא"כ עצם תפילת שחרית או מנחה זה כנגד הקרבן, ולכן אי"צ להזכיר בה את הקרבנות, משא"כ במוסף שיש כמה קרבנות, לכן צריך להזכיר את פסוקי הקרבנות כדי שיהיה כנגד כל הקרבנות שמביאים.

ובספר **מחזיק ברכה** ל**חיד"א** (או"ח סי' מ"ח) עמד בזה, ומביא ש**הנודע ביהודה** (או"ח סי' ד') כתב, שהרי תפילת שחרית ומנחה אפשר להתפלל גם בתורת נדבה, ומפני שנקבע בהם כל צרכי האדם, וכל אחד בעת הצורך יפרוש כפיו בתפלה להתפלל אפי' כמה פעמים ביום, ואם היו מזכירים בהם את התמיד, לא היה אפשר להתפלל יותר מפעם אחת ביום, היות שקרבן תמיד של שחר אפשר להביאו רק פעם אחת, ולכן אף שהתפילה כנגד התמיד, מכל מקום לא קבעו בה להזכיר את התמיד כדי שיוכל כל אחד בעת צרתו להתפלל תפילה זו, וכמו שאפשר בנדבה, ומשא"כ תפילת מוסף שאינה בנדבה.

והמחזיק ברכה עצמו כתב לתרץ באופ"א, שבאמת במה שאומרים בברכת רצה 'והשב את העבודה לדביר ביתך ואישי ישראל ותפלתם באהבה תקבל ברצון', בזה מזכירים את הקרבנות שצריך להביא לבית המקדש, ונכלל בזה את קרבנות התמיד, ואין צריך לפרט, וכמו שבתפילת מוסף מי שאמר רק 'ונעשה לפניך את חובותינו' ולא הזכיר בפרטות את המוספים יצא

יד"ח, וה"נ בברכת 'רצה' שפיר נחשב שהזכיר את הקרבנות, והטעם שלא קבעו להזכיר בתפילה את הקרבנות בפרטות וכמו שבמוסף, מפני שאז היו צריכים לתקן נוסח אחד לשחרית שהוא כנגד תמיד של שחר, ונוסח אחד למנחה שהוא כנגד תמיד של בין הערבים, ועוד נוסח למעריב שזה כנגד איברים ופדרים, ובאופן זה המון העם יהיו מתבלבלים, ולכן תקנו נוסח אחד כולל בברכת 'רצה' שזה עולה לכל התפילות.

.....

שכר של כמה מילים

"נשיא אלקים אתה בתוכנו" (כ"ג - ו').

רש"י ביהושע (י"ד - ט"ו) מביא מה**מדרש** שאברהם אבינו הוא גרם לבני כנען יושבי הארץ, שהארץ שקטה ממלחמה במשך ארבעים שנה שנתעכבו עם ישראל במדבר, 'בשכר שכבדו את הזקן בקרית ארבע שאמרו לו נשיא אלקים אתה בתוכנו'.

וכתוב ב**אילת השחר** כאן, שהרי אנשי ארץ כנען היו משוקעים בעבירות, וכמו שכתב רש"י ב**פרשת אחרי** (י"ח - ג') 'מגיד שאותן עממין שכבשו ישראל מקולקלים יותר מכולם', ועכ"ז בשכר שבני חת כבדו את אברהם ע"י כמה מילים שאמרו לו לפני כמה מאות שנים, זכו כל יושבי הארץ להיות בארצם עוד ארבעים שנה.

וסיים דבריו - 'ואם זה שכר מכבד ת"ח, מה נורא העונש של מבזה ת"ח, דאיתא ב**שבת** (דף קי"ט ע"ב) דאין רפואה למכתו, וב**סנהדרין** (דף צ"ט ע"ב) איתא דאין לו חלק לעוה"ב.

[ו**הג"ר שמחה זעליג** סיפר ד**הגר"ח ברלין** הי' צריך להתחיל לומר שיעור ב**ישיבת וולוז'ין** והיו בחורים שרצו למונעו והניחו שולחן בפתח החדר וכאשר ניסה להזיזו חזרו והזיזו, ושני בחורים אלו לא הי' להם טוב במשך חייהם כיון שביזו ת"ח].

.....

מדוע לקח אליעזר עשרה גמלים

"ויקח העבד עשרה גמלים מגמלי אדניו וילך" (כ"ד - י').

כתב **החזקוני** - 'עשרה גמלים להרכיב עליהם עשרה אנשים לברך ברכת אירוסין ונשואין'.

נשאל **מרן הגר"ח קניבסקי** זצ"ל ב**דעת נוטה** (שאלה קי"ב), דאם הם היו סתם בני נח הרי יש להם דין של עכו"ם ואינם מצטרפים למנין עשרה, ואף אם הם היו עבדים של אברהם, ג"כ עבד אינו מצטרף למנין עשרה.

והשיב הגר"ח, שלפני מתן תורה לא היה נפק"מ בין גוים לישראלים, והעיקר הוא שיהיו מאמינים בה', ובכה"ג מצטרפים למנין עשרה.

ו**במקו"ב** שם מציינים למש"כ ב**תפארת יהונתן** שהטעם שלקח אליעזר דוקא רוכבי גמלים משום שכתוב בגמ' **קידושין** (דף פ"ב ע"א) דרוכבי גמלים רובן כשרים הם.

ושם השואל הק' עוד, מדוע כשיעקב הלך לישא אשה, לא מצינו שנטל עמו עשרה אנשים לברך ברכת חתנים, ואמנם אפשר לת' שיעקב היה יכול לגייר אנשים במקום שיקדש, ולכן לא היה צריך ליקח עמו אנשים, ומשא"כ אליעזר שהיה עבד לא יכול לגייר, אכן יש לדחות לפמש"כ ה**מהרי"ל דיסקין** כאן שאברהם אבינו שחרר את אליעזר, כיון שעבד אינו נעשה שליח לקידושין וא"כ ע"כ שאברהם אבינו שחרר את אליעזר, וא"כ מדוע הוצרך אליעזר ליקח אנשים עמו ולא גייר אנשים במקום הקידושין.

והגר"ח כתב לו, שבאמת י"ל שיעקב אבינו גייר אנשים במקום הקידושין, והטעם שאליעזר לא יכל לעשות כן, מפני שלקבל גרים בעי' אמו מישראל דוקא [כמבו' בגמ' **יבמות** (דף ק"ב ע"א) ע"ש במקו"ב], ולכן הוצרך לקחת עמו עשרה אנשים.

.....

אליעזר נקרא עבד ונקרא איש

"והאיש משתאה לה" (כ"ד - כ"א).

עוד מובא ב**דעת נוטה** שנשאל **מרן הגר"ח קניבסקי** זצ"ל, מדוע מתחילת הפרשה עד כאן מוזכר אליעזר בשם עבד, ומכאן ובפסוקים הבאים הוא מוזכר בשם איש, ובהמשך הפרשה שוב הוא מוזכר בשם עבד ובשם איש.

והשיב הגרח"ק, דהכלל בזה הוא, שמה שעשה בתורת עבד וכחלק ממה ששימש את אברהם בזה הוא נקרא עבד, אך במה שלא היה חלק מהעבדות, הוא נקרא איש.

.....

הטעם שהוצרכו הגמלים לשתות

"ותאמר גם לגמליך אשאב" (כ"ד - י"ט).

רש"י לק' (פסוק מ"ב) מביא שהיה לאליעזר קפיצת הדרך, ובאותו יום שיצא לדרך הגיע לרבקה, וא"כ יש להקשות מדוע הוצרכו הגמלים לשתות, הרי כידוע הגמל שותה קודם שיוצא לדרך, וזה מספיק לו לזמן מרובה.

והנה ב**אילת השחר** כאן חקר, מהו הנס של קפיצת הדרך, האם הכוונה שעוברים את אותו מסלול של הליכה במהירות, או שזה ע"י שהוא פורח באויר וכדו', וכתב שלשון רש"י 'קפצה לו הארץ', ומשמע שהארץ עצמה קפצה ולא אליעזר.

ואם נאמר שהכוונה שהולכים את כל מסלול הדרך במהירות, א"כ א"ש שהוצרכו הגמלים לשתות כיון שסו"ס הלכו דרך מרובה והיו צריכים לשתיה מרובה.

וכעי"ז כתב **מרן הגר"ח קניבסקי** זצ"ל ב**דעת נוטה** 'שהדרך בריצה עייפה אותם מאוד'.

.....

הזהירות בכבוד התפילה

השבוע קוראים בהפטרה (**מלכים א'** א' - א') "והמלך דוד זקן בא בימים ויכסהו בבגדים ולא יחם לו".

ידועים דברי הגמ' ב**ברכות** (דף ס"ב ע"ב) 'אמר רבי יוסי ברבי חנינא כל המבזה את הבגדים סוף אינו נהנה מהם, שנאמר והמלך דוד זקן בא בימים ויכסהו בבגדים ולא יחם לו'.

הגה"צ רבי נתן וואכטפגיל זצ"ל **משגיח דישיבת לייקוד** עורר על כך שיש אנשים שמתפללים ולא מבינים למה לא מתקבלת תפילתם, אך באמת שהם לא מעריכים את התפילה, ואפילו ח"ו מבזים את התפילה, וכגון שיוצאים באמצע התפילה או מגיעים מאוחר, ומדברים באמצע התפילה ומדלגים חלקים מהתפילה וכדו', וא"כ איך הם יזכו שהתפילה תועיל להם, וכמו שמצינו אצל דוד המלך שכיון שהיה עליו תביעה מסוימת שביזה את הבגדים, לכן הבגדים לא הועילו לו, כך הוא לגבי תפילה שמי שלא מעריך את התפילה ומכבדה כמו שצריך איך תועיל לו התפילה.

לעילוי נשמת
הנערה **אסתר גיטה** ע"ה בת ליבלח"א הרב מיכאל שלום הלוי **דינר**
נלב"ע כ"ו תשרי תשפ"ז . **ת. נ. צ. ב. ה.**